

A Múltunk Öröksége Alapítvány Tájékoztatója

2006/1.

Pályázati felhívás

A Magyar Úttörők Szövetsége 60. és a Múltunk Öröksége Alapítvány 10. évfordulója alkalmából pályázatot hirdetünk egykori és mai úttörővezetőknek:

- Hogyan lettem úttörővezető (Visszaemlékezés)
- Riport készítése egy veterán úttörővezetővel
- Legkedvesebb úttörőélményem
- Hogyan emlékszem Marton Jenő (1922-2005.) úttörővezetőre?

A pályázatok terjedelme maximum 5 gépelt oldal (mellékleten kívül)

Beküldendő 2006. május 1-jéig az Alapítvány címére: 1035 Budapest III. ker., Szél utca 19. II. 12.

Eredményhirdetés: 2006. június 3-án, Csillebércen.

Témakörönként az elő három helyezett díjazunk.

A pályázatokat megőrizzük.

**A Múltunk Öröksége Alapítvány
Kuratóriuma**

Gondolatok egy pályázatról

“Oda az irattár, holnaptól kezdve mindenki azt meséli, amit akar.”

Hat évtized után nem árt tollat ragadni, vagy az írógéphez ülni és leírni unokáinknak, hogy mit tettünk a II. világháború után és az azt követő évtizedekben az úttörőmozgalom keretein belül azért, hogy a háború embertelen viharában meggyötört gyermekekből egy új világ építői legyenek. Ezt nekünk kell megtennünk, ezt a munkát más nem végzi el helyettünk.

Gyermekbarát szülők, háziasszonyok, pedagógusok városban és falvakban egyaránt, volt cserkészvezetők, ifjúmunkások és középiskolások sokat tettek azért, hogy a háborút átélte ifjú nemzedékből ne bűnözők, gyilkosok, börtöntöltelékek legyenek.

A nagy társadalmi változások következtében hatvan éve, 1946-tól kezdődően az úttörőmozgalom széles lehetőségeket nyitott a jövő felé.

Az úttörőcsapatok megszervezése városban és vidéken, lakóhelyeken és napköziben, majd 1948-tól egyre több iskolában. Táborok szervezése, kezdet-

ben sokszor a lakóhely közvetlen környékére, majd a fővárosba, később pedig külföldre. Albánia, Jugoszlávia, Románia voltak az első befogadók, majd Franciaország is, 1950-től pedig a Szovjetunió.

Számtalan híres ember emelkedett ki ebből a háború utáni nemzedékből: munkások, tudósok, művészek. Majd 1948-tól Csillebérc és a csodálatos úttörővasút sok gyermek álma lett. Úttörőházak létrehozása szinte az egész országban, ahol kiváló szakkörvezetők és szakmunkások tanították és nevelték őket a munka szeretetére és megbecsülésére. Országos kulturális és sportrendezvények gyerekek ezreit mozgósították, majd a külföldi cseretáborozások hasonlóan.

“Mi mindig készültünk valamire, mindig mentünk valahová, minden nap volt tennivalónk, nem értünk rá unatkozni.” – mondotta egykori úttörőm, aki azóta már komoly nagyapa.

Így ment ez egészen 1990-ig, amikor ugyan nem szüntették meg az úttörő-

mozgalmat, csak az évtizedeken át otthont adó iskolát vették el tőlük. Ember pedig lett volna, de amikor egy nyugdíjba készülő, több évtizedes tapasztalattal rendelkező úttörővezető szólt, hogy ő szívesen foglalkozna gyerekekkel tiszteletdíj nélkül is, a diri válasza ez volt: “Értsd meg, erre most nincs igény.” De sok helyen elfelejtették a gyerekeket megkérdezni, hogy mire lenne igényük.

Tíz éve, 1996-tól létezik a Múltunk Öröksége Alapítvány Záhonyi Ede és dr. Szabó Imre kezdeményezésére. Alapításakor voltak, akik örömmel fogadták létrejöttét, mások mosolyogtak rajta: “Majd elmúlik ez is” – mondták. A kétkedők tévedtek, hiszen tíz éve létezőnk, és szerény lehetőségeinkhez képest támogatóink segítségével tovább “Őrizzük a lángot”, mert azt nem egy akció jelszavának, hanem igazi küldetésünknek tekintjük.

Jelenics József
a Múltunk Öröksége Alapítvány
Kuratórium elnöke

Csillebércről

A sajtó előszeretettel foglalkozik a "balhék"-kal, sőt azt lehet mondani, hogy sikerült olyan fokra züllesztetni az újságíró-morált, és az olvasók igényeit, hogy a piacon már csak a botránnyok iránt van kereslet... Így kerül gyakran szóba a "csillebérci per" is, amelynek témája az ún. vadászház eladásának ügye.

A pert Rogán Antal úr indította, azzal vádolva az úttörőszövetséget és annak vezetőjét Rácz Pétert, hogy elkótyavetyélték az úttörővagyont! Milyen féltő gondoskodás a FIDESZ részéről, amely legszívesebben megfojtaná egy kanál vízben az úttörőszövetséget! A nagyközönség azt látja, hallja, hogy a vadászházat 15 millió forintért adták el, pedig 75 milliót ér, és ennek illusztrálására mutatják az újjáépített házat. Arról egy szó sincs a híradásokban, hogy az épület – amelyet nem véletlenül nevezünk rozoga állapota miatt "bagolyvárnak", és amelynek újjáépítésére a jobboldali kerületi önkormányzat folytonosan megtagadta az építési engedély kiadását – akkor, abban az állapotában valóban 15 milliót ért. Az új tulajdonosnak sikerült megszereznie az építési engedélyt, és ennek következtében a ház már valóban érhet 75 milliót. Ilyen csúsztatásokkal és elhallgatásokkal igyekeznek az úttörőmozgalom ellenségei lejáratni, korrupció-gyanúba keverni a jelenlegi úttörővezetőket.

Mindezeket azért tartjuk fontosnak elmondani, hogy ha ez a téma előjönne, a

Az Úttörők Baráti Körének közgyűlése

Az elmúlt évektől eltérően, 2005. október 1-jén tartottuk meg Csillebércen szokásos közgyűlésünket. Az elmúlt időszak és a közeledő 60. évfordulóval kapcsolatban az elnökség írásos anyagát az elnök szóbeli kiegészítéssel terjesztette a megjelent tagok elé.

Néma felállással emlékeztünk elhunyt társaink: Kocsárdi Ervinné, Marton Jenő, Mekler László, Monori Mihály, Tölgyesi Aladár, Tuza István egykori úttörővezetőkre.

A beszámolóban említésre kerültek azok a regionális baráti összejövetelek, ahol egykori "veteránok" találkoztak: Bács-Kiskun megyében Kunfehértón, a

valós tények ismeretében lehessen érvelni. Rogánék annyit értek, hogy a közvélemény ezzel az üggyel kapcsolja össze az úttörőmozgalmat, ami igen kétes dicsőség. Ugyanakkor a nagytömegű táboroztatási akciók, karitatív rendezvények "nem izgalmasak", ezért a sajtó ezekről nem is tudósít...

Ugyancsak Csillebérchez kapcsolódik az a hír is, hogy a területileg illetékes polgármester ide akarja telepíteni a testnevelési főiskolát. A lóláb megint kilóg: mindenkié lehet Csillebérc, csak az úttörőké ne maradjon! Reméljük, hogy ezek az ordas tervek nem válnak valóra, és Csillebérc tovább szolgálhatja évtizedes nemes feladatát. Ez rajtunk is múlik!

T. J.

dunántúliak Zánkán, a hevesi táborvezetők Egerben, a borsodiak Miskolcon.

Igen jelentősek voltak azok a publikációk, amelyek tagtársaink tollából jelentek meg, – főként az úttörőmozgalmat ért rágalmozások visszaverésében.

Örömmel vehettük kézbe az *Úttörőmozgalmi életrajzi lexikont*, amelynek bővítését folyamatos feladatunknak tartjuk. Ugyancsak kiadásra kész az *Úttörőházak története*, és nemrég jelent meg *A magyar gyermek- és ifjúsági szervezetek, mozgalmak válogatott dokumentumai c.* könyv P. Miklós Tamás összeállításában.

A közelgő 60. évfordulóval kapcsolatban több értékes felajánlás történt: Csóke József film-, dr. Menner Ödön jelvény- és Molnár Ferenc bélyeg-bemutatót vállalt. Fontos feladatként fogalmazódott meg a *ahat évtized objektív történeti bemutatása*, kapcsolataink rendezése más gyermekszervezetekkel, és tagságunk bővítése. Ugyanide sorolható az úttörő-emlékhelyek számbavétele és újak létrehozása a helyi önkormányzatok segítségét kérve.

A közgyűlés vendégeként Rácz Péter ismertette a MÚSZ jelenlegi helyzetét és azokat a gondokat, amelyekkel meg kell küzdeniük. Szólt arról az útkeresésről is, amely a jelen problémáiból adódik. Igen jelentősnek ítélte meg a Baráti Kör tagjainak segítségét, és kérte további aktív munkájukat a 60. évforduló rendezvényeiben is.

A hozzászóló tagok több témával foglalkoztak: sokan támogatták az *úttörő* név további megtartását, a mozgalom jövőjével kapcsolatban a leendő program széleskörű propagálását, *értékrendünk nyílt vállalását* és a múlt valamint a jelenlegi mozgalom közötti különbségek bemutatását, ezzel sok félremagyarázás, rágalmozás megelőzését. A 60. évfordulóval kapcsolatban többen sürgették a nagyobb sajtónyilvánosság kikényszerítését és ebben főleg a helyi sajtó szerepét, helyi kiállítások, találkozók megszervezését, újabb emlékek állítását stb.

A beszámoló elfogadása után került sor a *vezetőségválasztásra*. A vezetőség tagjait a közgyűlés tikos szavazással választotta meg. Elnök: Dr. Tóth József, az elnökség tagjai: Dr. Nádházi Lajos, Dr. Pap István, Dr. Petrovsky István, Zolnai Katalin.

Dr. Tóth József

A "Szülinapi buli" résztvevői

Őrizzük a lángot

Trencsényi-Waldapfel Imrét sok ezer úttörővezető tekintette és tekinti tanítómesterének, az eszmei tisztaságában és áldozatkész munkájában példaképnek.

1908. június 16-án, Budapesten született. Édesapja is tanár volt, ő a budapesti egyetemen szerzett diplomát. Az *Argonauták* című folyóirat egyik szerkesztője, az ókori irodalom kutatója, vallástörténész. A fasiszta Magyarországon nem kapott tanári állást. Több alkalommal munkaszolgálatra hívták be, ahonnan 1944-ben megszökött és kapcsolatot keresett és talált az ellenállási mozgalommal. Részt vett a Gyermekbarátok Egyesülete keretében alakuló úttörőszervezet munkájában, pedagógiai irányításában. 1946-tól az úttörőmozgalom országos vezetője lett.

Ebben az évben állította össze az első úttörőpróba anyagát. 1948-ban írta *Az úttörőmozgalom eszményei* című tanulmányát. Rövid ideig az *Úttörővezető* című lap szerkesztője volt. 1949. március 15-én részt vett az úttörő gárdista nagygyűlésen. Ő vezette a Petőfi Gárdát, melynek célja volt segíteni az úttörővezetők képzését, nevelését.

1957-60 között az újjáalakult úttörőmozgalom elnöke. A Magyar Úttörők Szövetsége megalakulását kimondó tanácskozásra (1957. február 17-18.) ő írta és mondta el a beszámolót, melynek alapjai máig is érvényesek szövetségünkben.

1960 után is segített, mint a mozgalom "egyszerű munkása". Utolsó írása is az *Úttörővezetőben* jelent meg 1970. márciusában *Történelmi lecke* címmel.

Trencsényi-Waldapfel Imre akadémikus 1970. június 3-án bekövetkezett haláláig a klasszika-filológia Állami-díjas professzora volt az ELTE-n. Nagy elfoglaltsága mellett mindig jutott ideje arra, hogy munkája mellett úttörővezető is legyen. Nemzetközileg elismert tudományos munkássága mellett a gyerekek számára is írt, szerkesztett könyveket, Társszerzője volt a *Mit üzen a fülemüle?* és a *Holdbéli leány* című mesekönyveknek. *Furulyácska-csokrocaska* címen a háború után az egyik első orosz ifjúsági antológiát – saját műfordításában ő adta ki.

A görög mitológiát ismerteti gyerekekkel a *Görög regék* című kötet. Több ógörög drámát, így az *Antigónét* az ő fordításában mutatták be a színházak.

Dr. Trencsényi László

Utak és törések

Válogatott írások a magyar úttörőmozgalom történetéből

Trencsényi-Waldapfel Imrének, a jeles ókortudósnak pedagógusi pályája több ízben is találkozott a magyar úttörőmozgalom nevelési törekvéseivel. Az 1946-47-ben írt, s a centenáriumi ifjúsági albumban megjelenő "A Magyar úttörőmozgalom eszményei" című tanulmánya mértékadó írás ma is.

Szinte természetes, hogy családjában folyamatos volt az érdeklődés az úttörőmozgalom iránt.

Imre fia a hőskornak is tanúja volt gyerekként, megélte az "államosított mozgalom" kínjait, s részese volt a nyolcvanas években több reformtörekvésnek. Visszaemlékezéseit irodalmilag értékes formában fogalmazta meg.

Lászlónak talán még hosszabban kötődött pályája az úttörők mozgalmához, ifjvezetőként, csapatvezetőként, apparátusi munkatársként, kutatóként, választott testületi tagként követte az eseményeket, krónikásból gyakran vált innovációk kezdeményezőjévé, kidolgozójává, részesévé a hetvenes-nyolcvanas évektől kezdődően egészen napjainkig – beleértve a politikai változások, a mérlegre tétel nehéz, tisztánlátást, kritikát, önkritikát, de a valós értékekre büszke kiállást is igénylő időszakát is. Az ő műfaja inkább az esszé, a tanulmány, a kutatási jelentés.

Háromjuk írásait gyűjtötték össze a Trencsényi-fiúk.

Tanulmányként kínálják mindazoknak, akik az ezredforduló után is a "szabadság és közösség" kettős eszményét követve kívánnak gyerekeket aktivizálni, fejleszteni, nevelni.

A kb. 300 oldalas kötet kiadására az Új Helikon Bt. vállalkozott.

A megjelenés várható ideje 2006. április. A kötet ára várhatóan kb. 2000 Ft.

Megrendeléseket a kiadó előre is szívesen fogad. A példányszám és az ár meghatározásában ezek az igények meghatározóak lehetnek. A megrendelőknek postán, számla kíséretében megküldjük a kötetet. Több példány rendelése esetén kedvezményről is tárgyalhatunk!

Kérjük megrendelésével jelentkezzen az Új Helikon Bt. postacímén (1204 Tátra tér 5-8. A lh. fsz.2.), vagy elektronikus levélben: trenyo@index.hu

A Barati Kör tagjainak egy csoportja

A Barati Kör előadói

1706

A már korábban, (2003) meghirdetett Rákóczi túrák jelvénytörő mozgalom 2011-ig tart. Ennek részeként javasoljuk a füzetben jelzett emlékhelyek felkeresését. 2006-ban alapítványunk a Szlovákiában lévő Érsekújvárat és az ott található Rákóczi emlékeket kívánja felkeresni. November hónapban pedig az Egervár-Györfvári csata helyszínén emlékezünk meg a kurucok győzelméről.

Gondolatok Rákóczi: Vallomások című írásából

Az 1706-os évről: "...Nagyszombati békealkudozások... angol és holland követek járnak közbe... a béke nem rajtam múlt... fényes ajánlatok, birodalmi grófság, hercegség meg nem szédített, aszsonyi könnyek, feleségem, néném meg nem indítottak... csak Erdély... Erdély szabad legyen...szabad fejedelemség az anyaországhoz kapcsolva... nem tekintetem mást, csak a kötelességet... közben népiskolák, egyetemek pártfogását... tanuljanak ifjai, ne vigyék el katonának, elég katona van, de kevés tudósembere a hazának... száz ifjak nemes társaságában hadd növekedjenek ismeretekben, vitézségben, tudományokban... a parasztokat hazaküldeni mezei munka idején... állattenyésztést előmozdítani, bányákat műveltetni, ipart fejleszteni, kereskedőket megvédeni, vizek szabályozása, postai közlekedést nagyobbítani..."

Európa bástyái

A nándorfehérvári diadal (1456) 550. évfordulója alkalmából hirdetjük meg történelmi jellegű jelvénytörő túramozgalmunkat a fenti címmel.

E világraszóló diadal jelentősége közismert, emlékét a keresztény világ templomaiban naponta felzengő harangok hirdetik...

A megemlékezést az évfordulón túl az is indokolja, hogy ismét felhívjuk a figyelmet arra a közös harcra, amelyet szomszéd népeinkkel együtt vívtak őseink az Európa leigázására törő oszmán birodalommal. Elődeink harci összefogása legyen ma is követendő példa: a nacionalista gyűlölködés és széthúzás helyett azt keressük, ami az Európai Unió jelenlegi és leendő tagjaként ismét összeköthet bennünket a barátságos harmadik évezredben.

Az évszázados honvédő harcok bázisai voltak azok a várak, amelyek azóta már nemzeti zarándokhelyekké váltak, vagy romjaik is eltűnőben vannak. Ezekre az emlékhelyekre hívunk minden érdeklődőt!

A túramozgalom időtartama: 2006-tól folyamatos.

Résztevők: minden hazai és határon túli gyermek és felnőtt.

A túramozgalom igazolófüzete megynként és országonként ismerteti az emlékhelyeket, amelyek felkereséséért egyegy pont jár.

Minden vár, csatahely felsorolására a füzetben nem kerülhetett sor, ezért a résztvevők túráik során újabb emlékhelyeket fedezhetnek fel, amelyekért két pont jár.

Elismerési fokozatok:

20 pontért emléklapot, 30 pontért jelvényt kapnak a résztvevők.

A megfelelő pontszám összegyűjtése után az igazolófüzetet az alábbi címre kérjük beküldeni: Magyar Úttörők Szövetsége 1121 Budapest, Konkoly-Thege Miklós u. 21.

Dr. Tóth József

HÍREK

* A budapesti XIII. kerületi egykori ifivezetők, akik közül többen támogatják a Múltunk Öröksége Alapítványt, látogatást tettek Budapesten az összegyűjtött szobrokat őrző emlékparkban.

* A Magyar Úttörők Szövetsége 2005. december 16-18-i közgyűlésének első napján két fő képviselte Alapítványunkat. Részletes tudósítást a 2006. évi Tájékoztató 2. számában adunk.

* 2006. február 11-én a Magyar Pedagógiai Társaság szervezésében részt vettünk Bécsben a Jugendleiter Zentrumban rendezett megbeszélésen. Köszönet érte a szervezőknek.

* 2006. február 18-án három fő volt Alapítványunktól Mádron Löwy Sándor születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett koszorúzáson. Az emléktáblát 1966-ban a XIII. kerületi ifik helyezték el.

* Kérjük Alapítványunk tagjait, hogy régebbi úttörő-történelmi kiadványokat, vagy azok fénymásolt példányait az alapítványnak szíveskedjenek megküldeni: 1035 Budapest, Szél u. 19.

* Itt köszönjük meg a Mogyoró-csáldától kapott csoportképet, amely a budapesti 28. sz. Gyermekbarátokat ábrázolja az 1930-as években.

A Múltunk Öröksége Alapítvány Tájékoztatója

Szerkesztő: dr. Szabó Imre

Felelős kiadó: Jelenics József

Kiadja az Alapítvány kuratóriuma, 1035 Bp. Szél u. 19.

Szerzők: Jelenics József, dr. Trencsényi László, dr. Tóth József

Nyomdai előkészítő: Ferencz Lajos

Nyomás: Unio Kuvert Kft.

Felelős vezető: Szabó László igazgató